

Sygn. akt VU 70/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 grudnia 2015 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSR del. Marzena Foltyn-Banaszczyk

Protokolant stażysta Bożena Sobczyk

po rozpoznaniu w dniu 16 grudnia 2015 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku G. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania G. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 25 listopada 2014 r. sygn. (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt VU 70/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25 listopada 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił wnioskodawcy G. W. prawa do emerytury, podnosząc w uzasadnieniu, iż z wymaganych przepisami 15 lat pracy w warunkach szczególnych udowodnił jedynie 3 lata, 10 miesięcy i 14 dni.

W odwołaniu od powyższej decyzji złożonym w dniu 24 grudnia 2014 roku G. W. wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie prawa do emerytury. Wnioskodawca wniósł o zaliczenie wskazanych okresów zatrudnienia do prac w warunkach szczególnych, podnosząc iż posiada staż pracy w warunkach szczególnych w łącznym rozmiarze 18 lat, 10 miesięcy i 1 dzień.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

G. W. urodzony w dniu (...) 1954 roku, złożył w dniu 20 października 2014 roku wniosek o przyznanie prawa do emerytury. Wnioskodawca nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego.

(dowód: wniosek o emeryturę - k. 1- 3 akt emerytalnych)

Na dzień 1 stycznia 1999 r. wnioskodawca udowodnił staż pracy wynoszący 25 lat, 3 miesiące i 14 dni, w tym 3 lata, 10 miesięcy i 14 dni pracy w warunkach szczególnych.

Organ rentowy zaliczył wnioskodawcy do stażu pracy w warunkach szczególnych okres zatrudnienia w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w T. od dnia 15 lutego 1991 roku do dnia 31 grudnia 1994 roku na stanowisku monter spawacz.

Organ rentowy nie zaliczył wnioskodawcy do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia:

- od dnia 9 stycznia 1973 roku do dnia 30 września 1978 roku w (...) w T. na stanowisku ślusarza (w tym służba wojskowa od dnia 13 lutego 1974 roku do dnia 16 grudnia 1975 roku);

- od dnia 2 października 1979 roku do dnia 1 kwietnia 1980 roku w (...) w T. na stanowisku hydraulika;

- od dnia 3 kwietnia 1980 roku do dnia 30 września 1985 roku w (...) w P. na stanowisku montera wodno-kanalizacyjnego;

- od dnia 16 maja 1988 roku do dnia 14 lutego 1991 roku w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w T. na stanowisku ślusarza – spawacza;

- od dnia 1 grudnia 1985 roku do dnia 30 kwietnia 1988 roku, gdy wnioskodawca był ubezpieczony jako osoba współpracująca, a nie jako pracownik.

(dowód: decyzja z dnia 25.11.2014 roku k. 84 akt emerytalnych; odpowiedź na odwołanie k.6-7)

W okresie **od dnia 9 stycznia 1973 roku do dnia 30 września 1978 roku** G. W. był zatrudniony na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) w T. na stanowisku ślusarza.

Wnioskodawca został skierowany do pracy w Wydziale (...). Jako stanowisko pracy wskazano – pompowy wody.

Od dnia 1 października 1973 roku pracodawca ustalił dla wnioskodawcy stanowisko – mechanik precyzyjny. Praca co 3 sobota wolna, wynagrodzenie tabela A, kat VII. Jako pracownik fizyczny został zwolniony z pracy w dniu 12 lutego 1974 roku z uwagi na powołanie do służby wojskowej.

W okresie od dnia 13 lutego 1974 roku do dnia 16 grudnia 1975 roku wnioskodawca odbywał służbę wojskową.

W dniu 6 stycznia 1976 roku po powrocie z wojska wnioskodawca został przyjęty do pracy jako ślusarz do Wydziału (...). Praca co 3 sobota wolna, wynagrodzenie tabela A, kat VII.

W kwestionariuszu osobowym wskazano, iż wnioskodawca od dnia 9 lutego 1973 roku wykonuje zawód ślusarz remontowo-konserwacyjny.

W karcie obiegowej z dnia 29 września 1978 roku wskazano jako stanowisko pracy – **spawacz**.

W świadectwie pracy z dnia 30 września 1978 roku pracodawca wskazał, iż wnioskodawca był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy od dnia 9 stycznia 1973 roku do dnia 30 września 1978 roku na stanowisku ślusarza.

W legitymacji ubezpieczeniowej z datą 15 stycznia 1976 roku wpisano stanowisko pracy wnioskodawcy – ślusarz.

(dowód: podanie w aktach osobowych; karty obiegowe zmian w aktach osobowych; pismo z dnia 1.10.1973 roku w aktach osobowych; kwestionariusze osobowe w aktach osobowych; świadectwo pracy w aktach osobowych, k. 9 akta emerytalne; książeczka wojskowa k. 18 akt emerytalnych; legitymacja ubezpieczeniowa koperta k. 50 akt emerytalnych)

W Zakładach (...) w T. wydzielone były oddziały, na których pracowały brygady. Były brygady remontowe, ślusarskie. Kierownik decydował o przydziale prac, które następnie przydzielał pracownikom brygadziście. Oddział Ochrony (...) naprawiał awarie na wodnych oddziałach, na przepompowniach. Na Oddziale był warsztat ślusarski. W warsztacie głównie wykonywano kształtki do kolektorów, wycięcia kolana rur, gdy była wymiana pomp i nowe pompy nie pasowały w warsztacie przerabiano połączenia pomp, wykonywano kolektory na estakadach, wymianę kolektorów, wymianę zasuw, montaż zasuw, kształtki. Wnioskodawca początkowo wykonywał prace ślusarskie, a od chwili wykonania kursu spawacza od 1976 roku po wojsku pracował jako spawacz. Wówczas wykonywał pracę tylko jako spawacz. Spawał rurki. Gdy doszło do przedziurawienia rury przy wymianie danego odcinka rury docinał odcinek rury palnikiem i następnie po wstawieniu odcinka rury spawał je ze sobą. Gdy zepsuła się pompa ślusarze odkręcali kołnierze za pomocą kluczy, trzymali rury, a spawacz spawał nowy odcinek rury. Gdy nie pasował dany odcinek należało go przerobić. Wnioskodawca przycinał wówczas palnikiem ten odcinek, a następnie po przerobieniu go wspawывał w miejsce uszkodzonego odcinka. Prace wykonywał w warsztacie (wykonywanie kolanek, kształtek) oraz w terenie na pompowni, na rurociągach, także w wykopach. Jeden spaw wokół rury (około 40 cm średnicy) mógł trwać pół dniówki roboczej. Sporadycznie mogło się zdarzyć, że gdy nie było pracy spawacza mógł wnioskodawca wykonywać prace ślusarza – odkręcać kołnierze, przytrzymywać rurki innemu spawaczowi. Szedł również do magazynu po części, które służyły do montażu zasuw, do wymiany odcinka kolektorów czy do kształtek.

(dowód: zeznania świadka C. A. k. 61v-62; zeznania K. G. k. 62v-63; zeznania wnioskodawcy protokół rozprawy z dnia 18 grudnia 2015 roku k. 117-118 od minuty 00.01.17 do minuty 00.39.20 płyta CD k. 119)

W okresie od dnia 2 października 1978 roku do dnia 1 kwietnia 1980 roku wnioskodawca był zatrudniony w (...) w T. na stanowisku **hydraulika**.

W kwestionariuszu osobowym przy zatrudnieniu w (...) R.-W. w T. wnioskodawca wskazał, iż pracował w (...) w T. na stanowisku **hydraulika – spawacza. Wysokość wynagrodzenia była ustalona ryczałtowo.**

W książeczce spawacza **nie odnotowano** pracy spawacza wnioskodawcy w tym okresie.

W legitymacji ubezpieczeniowej wskazano, iż wnioskodawca pracował **jako spawacz** pod datą 3 października 1978 roku.

(dowód: świadectwo pracy k. 19 akt emerytalnych; kwestionariusz osobowy k. 20 akt osobowych z R.-W.; legitymacja ubezpieczeniowa koperta k. 50 akt emerytalnych)

W (...) w T. wnioskodawca pracował na podstawie umowy o pracę w prywatnym zakładzie. Było zatrudnionych 3-4 pracowników. Zakład wykonywał zlecenia, które otrzymał od Spółdzielni. Były to zlecenia dotyczące wykonania instalacji wodnej lub c.o. w domkach jednorodzinnych. Wnioskodawca pracował jako hydraulik i jako spawacz.

Gdy zakład wykonywał instalacje wodne wnioskodawca pracował jako hydraulik. Instalacja była prowadzona zarówno na zewnątrz jak i wewnątrz budynku. Pracownicy zakładu wykonywali całość robót związanych z wykonaniem tej instalacji. Na zewnątrz wnioskodawca i pozostali pracownicy kopali rowy pod instalację na głębokość do 1 metra. R. W. przywoził rury, pracownicy w tym wnioskodawca zdejmowali je z samochodu i następnie układali rury wodnokanalizacyjne w rowach. Wnioskodawca gwintował rury za pomocą gwintownicy i ręcznie dociskał łącząc rury. Wewnątrz domku również prowadzili rury od piwnic na różne poziomy budynku. (...) hydrauliczne raczej się skręcało niż spawało. Mogło się zdarzyć, że kołnierz był spawany. Wnioskodawca wykonywał wszystkie prace jak i pozostali pracownicy.

Zakład wykonywał również instalacje c.o. Prace na zewnątrz polegały na wykonaniu wykopów i położeniu rur. Następnie prace wykonywano wewnątrz budynku od piwnic na poszczególnych poziomach. Prace wnioskodawcy i pozostałych pracowników polegały na wstawieniu pieca. Piec był wnoszony ręcznie, ustawiany, a następnie montowany. Rozprowadzano rury. Po ich montowaniu wnioskodawca spawał rury do kołnierzy, przyspawał gałązki rur do rur pionowych, przycinał rury palnikiem i wyginał rury, wycinał kliny w rurach. Prace spawalnicze wykonywał

wnioskodawca. Następnie pracownicy wnosili grzejniki i zawieszali je. Wnioskodawca wówczas spawał przygotowane grzejniki. Wnioskodawca wówczas w większości wykonywał prace spawalnicze. Gdy wykonywał prace spawalnicze pracował przy nich cały dzień. Gdy nie było potrzeby wykonywania prac spawalniczych wykonywał wszystkie prace jak inni pracownicy i nie spawał wówczas przez cały dzień.

Przyłącza c.o. czy wodnokanalizacyjne wykonywano przez 2-3 dni.

Zakład wykonywał również instalacje gazowe w T. Pracownicy kładli gazociąg w T. na Placu (...) i w Alejach (...). Prace odbywały się odcinkami. Wówczas wnioskodawca najpierw z pracownikami wykopywali rowy ręcznie łopatami lub maszynowo na głębokość do 1 metra. R. W. przywoził rury, wnioskodawca i pracownicy zdejmowali rury z samochodu i układali je w rowach. Następnie wnioskodawca przystępował do spawania rur. Tylko wnioskodawca spawał, gdyż tylko on miał do tego uprawnienia. Wykonywanie instalacji gazowych w zależności od długości odcinka mogło trwać do 3 miesięcy.

Wnioskodawca uzyskiwał wynagrodzenie w wysokości ryczałtowej. W przypadku braku pracy, braku wykonania zleconej pracy, nie otrzymywał wynagrodzenia. Część uzyskiwanej od klientów zapłaty za pracę, R. W. jako kierownik Zakładu oddawał na rzecz (...).

(dowód: zeznania świadka K. G. k. 63-63v; zeznania świadka P. W. k. 64-64v; zeznania wnioskodawcy protokół rozprawy z dnia 18 grudnia 2015 roku k. 117-118 od minuty 00.01.17 do minuty 00.39.20 płyta CD k. 119)

W (...) w P.. **od dnia 3 kwietnia 1980 roku do dnia 30 września 1985 roku** wnioskodawca pracował na podstawie spółdzielczej umowy o pracę w zakładzie usługowym na zryczałtowanym rozrachunku w Zakładzie (...) w W. na stanowisku **hydraulika**.

Między pracownika Zakładu (...) a (...) – Usługowej Spółdzielni Pracy (...) została zawarta umowa w dniu 3 kwietnia 1980 roku, która regulowała warunki pracy i wynagrodzenia w zakładzie usługowym na zryczałtowanym rozrachunku. Kierownikiem zakładu został R. W. – brat wnioskodawcy.

Zakład (...) mógł świadczyć usługi na rzecz (...) w P.wyłącznie w zakresie budownictwa, wykonania, remontów i konserwacji instalacji hydraulicznej i c.o.

Wynagrodzenie było ustalone w sposób zryczałtowany, procentowy i zależało od sumy wpływów za wykonane w zakładzie usługi oraz od gospodarki zakładu. Wynagrodzenie było płatne w drodze podziału między pracownikami miesięcznych przychodów zakładu.

Kierownik zakładu był zobowiązany uiszczać do spółdzielni ryczałt związany z kosztami prowadzenia zakładu.

W skierowaniu na badania lekarskie, skierowaniu do pracy, karcie obiegowej z 3 kwietnia 1980 roku wskazano jako stanowisko pracy wnioskodawcy **monter wodnokanalizacyjny**.

W okresie od dnia 26 kwietnia 1982 roku do dnia 31 sierpnia 1982 roku wnioskodawca przebywał na urlopie bezpłatnym w związku z kontraktem zagranicznym. Po powrocie z urlopu bezpłatnego w dniu 18 września 1982 roku został ponownie zatrudniony na stanowisku **hydraulika**. Od dnia 7 grudnia 1982 roku do dnia 31 grudnia 1982 roku przebywał na urlopie bezpłatnym.

W karcie obiegowej z dnia 17 września 1982 roku wskazano jako stanowisko pracy wnioskodawcy **monter wodnokanalizacyjny**.

W dniu 30 września 1985 roku wnioskodawca wniósł o rozwiązanie umowy o pracę, jednocześnie złożył z datą rozwiązania umowy o pracę rezygnację z członkostwa spółdzielni.

W świadectwie pracy z dnia 30 września 1985 roku wskazano jako stanowisko pracy wnioskodawcy **monter wodnokanalizacyjny**.

W legitymacji ubezpieczeniowej wskazano jako stanowisko pracy wnioskodawcy – spawacz pod datą 3 kwietnia 1980 roku.

Wnioskodawca został umieszczony w rejestrze członków spółdzielni, nie był wskazywany w rejestrze pracowników.

(dowód: świadectwo pracy k. 1 -2 akt osobowych; karta obiegowa k. 3 -4 akt osobowych; zaświadczenie dla nowoprzyjętych k. 5 akt osobowych; skierowanie na badania k. 6 akt osobowych; szczegółowe warunki pracy k. 7-8 akt osobowych; umowa k. 9-10, k. 13 akt osobowych; podanie k. 12 akt osobowych; skierowanie do pracy k. 30 akt osobowych; karta obiegowa k. 31 akt osobowych; karta obiegowa z dnia 17.09.1982 roku k. 14 akt osobowych; pismo k. 16, k. 17, k. 18 akt osobowych; kwestionariusz osobowy k. 19; podanie k. 24 akt osobowych; pismo k. 26, k. 27, k. 28 akt osobowych; rejestr pracowników i członków spółdzielni z okresu 1980 -1985; listy płac za okres 1980 -1985; zestawienie wynagrodzenia k.21, k. 27, k. 28-29 akt emerytalnych; legitymacja ubezpieczeniowa koperta k. 50 akt emerytalnych)

W Zakładzie (...) w W. wnioskodawca pracował w grupie 5 osób. Zakład zajmował się instalacjami wodnymi i c.o. w domkach jednorodzinnych i wykonywał prace podobne jak w przypadku Zakładu pracującego na rzecz (...) -Usługowej Spółdzielni Pracy w T..

Gdy zakład wykonywał instalacje wodne wnioskodawca pracował jako hydraulik. Instalacja była prowadzona zarówno na zewnątrz jak i wewnątrz budynku. Pracownicy zakładu wykonywali całość robót związanych z wykonaniem tej instalacji. Na zewnątrz wnioskodawca i pozostali pracownicy kopali rowy pod instalację na głębokość do 1 metra. R. W. przywoził rury, pracownicy w tym wnioskodawca zdejmowali je z samochodu i następnie układali rury wodnokanalizacyjne w rowach. Wnioskodawca gwintował rury za pomocą gwintownicy i ręcznie dociskał łącząc rury. Wewnątrz domku również prowadzili rury od piwnic na różne poziomy budynku. (...) hydrauliczne raczej się skręcało niż spawało. Mogło się zdarzyć, że kołnierz był spawany. Wnioskodawca wykonywał wszystkie prace jak i pozostali pracownicy.

Zakład wykonywał również instalacje c.o. Prace na zewnątrz polegały na wykonaniu wykopów i położeniu rur. Następnie prace wykonywano wewnątrz budynku od piwnic na poszczególnych poziomach. Prace wnioskodawcy i pozostałych pracowników polegały na wstawieniu pieca. Piec był wnoszony ręcznie, ustawiany, a następnie montowany. Rozprowadzano rury. Po ich montowaniu wnioskodawca spawał rury do kołnierzy, przyspawał gałązki rur do rur pionowych, przycinał rury palnikiem i wyginał rury, wycinał kliny w rurach. Prace spawalnicze wykonywał wnioskodawca. Następnie pracownicy wnosili grzejniki i zawieszali je. Wnioskodawca wówczas spawał przygotowane grzejniki. Wnioskodawca wówczas w większości wykonywał prace spawalnicze. Gdy wykonywał prace spawalnicze pracował przy nich cały dzień. Gdy nie było potrzeby wykonywania prac spawalniczych wykonywał wszystkie prace jak inni pracownicy i nie spawał wówczas przez cały dzień.

Przyłącza c.o. czy wodnokanalizacyjne wykonywano przez 2-3 dni.

Zakład wykonywał również instalacje gazowe w P. do banku (...). Prace trwały około 1 roku. Pracownicy pracowali odcinkami. Wykopowali wówczas wykopy ręcznie łopatami na głębokość około 2-2,5 metrów. Następnie R. W. przywoził rury, wnioskodawca i pracownicy zdejmowali rury z samochodu i układali je w rowach. Wnioskodawca przystępował do spawania rur. Tylko wnioskodawca spawał, gdyż tylko on miał do tego uprawnienia. Po zakończeniu prac zakopywał wykop. Wnioskodawca pracował przy wszystkich czynnościach jak pozostali pracownicy. Po wykonaniu prac zewnętrznych w (...) wykonywał prace wewnątrz budynku, były to prace również hydrauliczne.

Wnioskodawca uzyskiwał wynagrodzenie w wysokości ryczałtowej. W przypadku braku pracy, braku wykonania zleconej pracy, nie otrzymywał wynagrodzenia. Część uzyskiwanej od klientów zapłaty za pracę, R. W. jako kierownik Zakładu oddawał na rzecz (...).

(dowód: zeznania świadka K. G. k. 63-63v; zeznania świadka P. W. k. 64-64v; zeznania wnioskodawcy protokół rozprawy z dnia 18 grudnia 2015 roku k. 117-118 od minuty 00.01.17 do minuty 00.39.20 płyta CD k. 119)

W okresie **od dnia 16 maja 1988 roku do dnia 14 lutego 1991 roku** wnioskodawca był zatrudniony w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w T. na stanowisku ślusarza – spawacza na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy.

W angażach zatrudnienia pracodawca wskazywał stanowisko pracy wnioskodawcy ślusarz – spawacz.

W dniu 28 stycznia 1991 roku (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w T. zwróciła się do pracodawcy G. W. o wyrażenie zgody na przekazanie od dnia 15 lutego 1991 roku pracownika – **spawacza** G. W. do (...) na zasadzie porozumienia między zakładami pracy.

W legitymacji ubezpieczeniowej wskazano jako stanowisko pracy wnioskodawcy ślusarz – spawacz.

(dowód: - numeracja dół kart - świadectwo pracy k. 2 akt osobowych, k. 31 akt emerytalnych; karta obiegowa k. 4 akt osobowych; pismo k. 6 akt osobowych; adnotacja na podaniu k. 7 akt osobowych; angaże k. 8-10 akt osobowych; umowa o pracę z dnia 1 sierpnia 1989 roku k. 11 akt osobowych; umowa o pracę z dnia 1 grudnia 1988 roku k. 13 akt osobowych; umowa o pracę z dnia 1 sierpnia 1988 roku k. 16 akt osobowych; umowa o pracę z dnia 16 maja 1988 roku k. 17 akt osobowych; karta obiegowa k. 18 akt osobowych; legitymacja ubezpieczeniowa koperta k. 50 akt emerytalnych)

(...) w T. działała na podstawie zleceń od klientów. Przedmiotem działalności było wykonywanie prac ślusarsko-spawalniczych na rzecz klientów przy kolektorach w wykopach ziemnych, remontach pieców, wykonywanie ogrodzeń na rzecz prywatnych klientów np., kościołów. W zakładzie pracowały wydzielone brygady. Wnioskodawca pracował jako jedyny spawacz w brygadzie, gdyż tylko wnioskodawca posiadał uprawnienia spawacza. Przycinał palnikiem gazowym potrzebne elementy z blachy lub drutu, a następnie spawał.

W przypadku prac ziemnych pracował przy naprawach uszkodzonych kolektorów. Gdy zrobiła się dziura w kolektorze wnioskodawca wycinał uszkodzone miejsce palnikiem gazowym. Następnie wspawrywał zamontowany przez ślusarza element. W przypadku gdy kolektor był żeliwny wnioskodawca wycinał uszkodzone miejsce elektrodą, spawarką elektryczną. Następnie nowy element montował na śruby ślusarz. Wnioskodawca wykonywał wyłącznie prace spawalnicze. Pracował w wykopach przy naprawach uszkodzonych rurociągów.

Pracował również na wysokości, gdy rurociągi były na estakadach. Wówczas pracował na rusztowaniach i na wysokości wycinał palnikiem uszkodzoną część rury, a następnie wspawrywał nowy element.

Naprawiał również urządzenia będące na wyposażeniu R.-W. na oddziałach będących w ruchu, gdy doszło do uszkodzeń tych urządzeń. Na oddziałach chemicznych produkcyjnych urządzenia psuły się i gdy trzeba było wykonać prace spawalnicze przy ich naprawie był wzywany wnioskodawca.

W pracy wnioskodawca wykonywał zarówno spawanie gazowe jak i elektryczne.

(dowód: zeznania świadka C. A. k. 62-62v; zeznania K. G. k. 62v-62; zeznania wnioskodawcy protokół rozprawy z dnia 18 grudnia 2015 roku k. 117-118 od minuty 00.01.17 do minuty 00.39.20 płyta CD k. 119)

Od dnia 1 grudnia 1985 roku do dnia 30 kwietnia 1988 roku wnioskodawca został zgłoszony do ubezpieczenia w ZUS jako **osoba współpracująca** przy prowadzeniu działalności gospodarczej (...) i C.O. R. W. przez R. W. – brata.

(dowód: zgłoszenie k. 41; ustalenie wysokości składki k.40, k. 44, k. 45, k. 47, k. 48; karty kontowe ZUS zawierające zaksięgowane należności k. 42-43; podanie o podwyższenie wymiaru składek k. 46, k. 49)

Od dnia 20 kwietnia 1976 roku do dnia 5 czerwca 1976 roku wnioskodawca odbywał kurs podstawowy spawania acetylenowo tlenowego. Od dnia 13 września 1976 roku do dnia 30 października 1976 roku odbywał kurs podstawowy spawania elektrycznego. Od dnia 8 września 1994 roku do dnia 13 września 1994 roku odbywał kurs ponadpodstawowy ręcznego spawania elektrycznego rur.

W latach 1988,1991, 1993 i 1994 wnioskodawca odbywał egzaminy kontrolne z zakresu spawania.

W przebiegu pracy spawacza wskazano spawanie gazowe i łukowe w czasie zatrudnienia (...) w P. od 3 kwietnia 1980 roku do dnia 30 września 1985 roku, w czasie zatrudnienia w Zakładzie (...) od 2 grudnia 1985 roku i w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w T.

(dowód: książeczka spawacza k. 56-60)

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

zważył co następuje :

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 1999 r.) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz
- 2)okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (ust. 2).

Powołane brzmienie art. 184 ww. ustawy obowiązuje od dnia 1 stycznia 2013 roku. Do tego czasu przepis wymagał ponadto od ubezpieczonego rozwiązania stosunku pracy.

W świetle powyższych regulacji żądanie wnioskodawcy należało zatem rozpoznać w aspekcie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.), zwanego dalej rozporządzeniem.

Z treści § 4 tego rozporządzenia wynika, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w Wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Ten „wymagany okres zatrudnienia” to okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia), natomiast pracą w warunkach

szczególnych jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tegoż aktu (§ 1 i § 2 rozporządzenia).

W przedmiotowej sprawie kwestią sporną między stronami było to, czy wnioskodawca posiada wymagany 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach. Spełnienie pozostałych przesłanek nie było przedmiotem sporu, a jednocześnie nie budzi żadnych wątpliwości – wnioskodawca ma wymagany okres zatrudnienia, to jest 25 lat, ukończył 60 lat i nie był członkiem OFE.

Prawidłowe rozumienie pojęcia pracy w szczególnych warunkach nie jest możliwe bez wnikliwej analizy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Z zestawienia § 1 i 2 tegoż rozporządzenia wynika, że pracą w szczególnych warunkach jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tego aktu. Warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku pracy nie wykonuje czynności pracowniczych nie związanych z tym stanowiskiem pracy, ale stale, tj. ciągle wykonuje prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 listopada 2000 roku, II UKN 39/00, OSNAP 2002/11/272).

Odnośnie oceny dowodów zgromadzonych w postępowaniu zważyć należy, iż okresy pracy w warunkach szczególnych, stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy.

Należy jednak wskazać, że z cytowanego wyżej § 2 rozporządzenia nie wynika, aby stwierdzenie zakładu pracy w przedmiocie wykonywania przez pracownika pracy w warunkach szczególnych miało charakter wiążący i nie podlegało kontroli organów przyznających świadczenia uzależnione od wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Brak zatem takiego świadectwa lub jego zakwestionowanie przez organ rentowy, nie wyklucza dokonania ustalenia zatrudnienia w warunkach szczególnych innymi środkami dowodowymi w toku postępowania sądowego.

Podnoszona zatem przez organ rentowy okoliczność nie dysponowania przez skarżącego świadectwem pracy w szczególnych warunkach, nie przesądza jeszcze, że wnioskodawca takiej pracy nie wykonywał.

Stanowisko takie wielokrotnie zajmował również Sąd Najwyższy, który między innymi w wyroku z dnia 2 lutego 1996 roku, II URN 3/95, OSNAP 1996/16/239 stwierdził, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości mogą być udowodniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego. Ograniczenia dowodowe zawarte w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49 ze zm.) dotyczą wyłącznie postępowania przed tymi organami. Ciężar dowodzenia spornych okoliczności ciąży jednakże na wnioskodawcy.

Dokonując ustaleń w zakresie rodzaju prac wykonywanych przez wnioskodawcę w okresie zatrudnienia **od dnia 9 stycznia 1973 roku do dnia 30 września 1978 roku** w (...) w T. Sąd oparł się na zeznaniach świadków C. A., K. G. oraz na zeznaniach wnioskodawcy, a także dokumentach zebranych w jego aktach osobowych, w aktach sprawy i organu rentowego.

Sam fakt zatrudnienia wnioskodawcy w tym okresie zatrudnienia był niesporny w świetle dokumentów znajdujących się w jego aktach ubezpieczeniowych i osobowych. Spornym pozostawał charakter pracy wykonywanej przez wnioskodawcę w okresie **od dnia 6 stycznia 1976 roku do dnia 30 września 1978 roku**, tj. czy była to praca wykonywana w szczególnych warunkach, czy też nie. Stało się tak dlatego, że z dokumentów w postaci świadectwa pracy oraz angaży potwierdzających zatrudnienie wnioskodawcy w spornym okresie wynika, że był on

zatrudniony na stanowiskach: ślusarza, pompowego wody czy pracownika fizycznego – mechanika precyzyjnego. Ponadto wnioskodawcy nie zostało wydane świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

Charakter pracy wnioskodawcy w spornym okresie, tj. od dnia 6 stycznia 1976 roku do 30 września 1978 roku, wynika ze spójnych w swej treści zeznań świadków oraz samego wnioskodawcy, które znajdują potwierdzenie w zgromadzonych dokumentach. Przesłuchani świadkowie w spornym okresie pracowali w tej samej brygadzie co wnioskodawca. Świadkowie ci dysponują zatem bezpośrednią i wiarygodną wiedzą na temat wykonywanych przez niego obowiązków pracowniczych, a także warunków, w jakich praca była świadczona. Codziennie widywali wnioskodawcę przy jego codziennych czynnościach. Zeznania świadków znalazły potwierdzenie w zeznaniach wnioskodawcy oraz dokumentach w postaci akt osobowych czy książki spawacza.

Ze spójnego i jednoznacznego materiału dowodowego wynikało zatem, iż Kierownik decydował o przydziale prac, które następnie przydzielał pracownikom brygadzista. Oddział Ochrony (...) naprawiał awarie na wodnych oddziałach, na przepompowniach. Na Oddziale był warsztat ślusarski. W warsztacie głównie wykonywano kształtki do kolektorów, wycięcia kolana rur, gdy była wymiana pomp i nowe pompy nie pasowały w warsztacie przerabiano połączenia pomp, wykonywano kolektory na estakadach, wymianę kolektorów, wymianę zasuw, montaż zasuw, kształtki. Wnioskodawca początkowo wykonywał prace ślusarskie, a od chwili wykonania kursu spawacza od 1976 roku po wojsku pracował jako spawacz. Wówczas wykonywał pracę tylko jako spawacz. Spawał rurki. Gdy doszło do przedziurawienia rury przy wymianie danego odcinka rury docinał odcinek rury palnikiem i następnie po wstawieniu odcinka rury spawał je ze sobą. Gdy zepsuła się pompa ślusarze odkręcali kołnierze za pomocą kluczy, trzymali rury, a spawacz spawał nowy odcinek rury. Gdy nie pasował dany odcinek należało go przerobić. Wnioskodawca przycinał wówczas palnikiem ten odcinek, a następnie po przerobieniu go wspawrywał w miejsce uszkodzonego odcinka. Prace wykonywał w warsztacie (wykonywanie kolanek, kształtek) oraz w terenie na pompowni, na rurociągach, także w wykopach. Jeden spaw wokół rury (około 40 cm średnicy) mógł trwać pół dniówki roboczej. Sporadycznie mogło się zdarzyć, że gdy nie było pracy spawacza mógł wnioskodawca wykonywać prace ślusarza – odkręcać kołnierze, przytrzymywać rurki innemu spawaczowi. Szedł również do magazynu po części, które służyły do montażu zasuw, do wymiany odcinka kolektorów czy do kształtek.

Materiał dowodowy w tym zakresie należało uznać za jednolity i spójny w zakresie w jakim został uznany za wiarygodny i stanowił podstawę ustaleń faktycznych. Z materiału dowodowego wynikało zatem, że wnioskodawca wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace w warunkach szczególnych dopiero po nabyciu uprawnień spawacza, a nie od powrotu z wojska w styczniu 1976 roku. Zatem dopiero od ukończenia kursu spawacza, tj. od dnia 5 czerwca 1976 roku wnioskodawca pracował jako spawacz. Wcześniej wykonywał prace ślusarskie. Praca zaś spawacza, praca przy użyciu palnika mogła być wykonywana dopiero po skończeniu kursu. Wynikało to wprost z zeznań obu świadków. C. A. jako datę wykonywania prac spawalniczych przez wnioskodawcę wskazał 1976 rok, zaś świadek K. G. zeznał, że takie prace wnioskodawca wykonywał po wojsku po skończonym kursie spawalniczym. co jest warunkiem zaliczenia takich prac do stażu pracy w warunkach szczególnych. Powyższe koresponduje z treścią zapisów w książeczce spawalniczej, gdzie wskazano daty ukończenia kursów spawalniczych. Wykonywanie tych prac znajduje potwierdzenie w karcie obiegowej zwolnienia z pracy z 29 września 1978 roku, gdzie jako stanowisko pracy wnioskodawcy wskazano spawacz.

Sąd miał przy tym na uwadze, iż wymogu że praca musi być wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych nie należy rozumieć, iż pracownik ma spędzić 8 godzin dziennie na stanowisku pracy w szczególnych warunkach, bez jakichkolwiek przerw czy na posiłek, czy na odpoczynek, czy też na załatwienie potrzeb fizjologicznych. Przyjęciu, że zatrudniony pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy nie niweczą także krótkotrwałe nieobecności na stanowisku pracy związane, np. ze szkoleniami, pracami biurowymi, sprawozdawczością (por. wyrok Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2008 r., I UK 210/07, Lex nr 448175). Przyjęciu, iż zatrudniony pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy nie niweczą również krótkotrwałe nieobecności na stanowisku pracy związane np. ze szkoleniami, pracami biurowymi, sprawozdawczością, ale również wykonywanie innych prac, które co prawda nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika, ale stanowią integralną część (immanentną cechę) większej całości, która już daje się zakwalifikować pod określoną pozycję załącznika do

rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku, jeżeli te inne prace mają charakter podrzędny, marginalny i sporadyczny. (tak por. Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 16 stycznia 2014 roku, IIIAUa 491/13, LEX).

W sprawie okoliczność, iż wnioskodawca sporadycznie w spornym okresie w razie potrzeby nie spawał, a np. przytrzymywał rurkę, gdy inny spawacz dokonywał spawu lub gdy szedł po niezbędne dla swojej pracy materiały do magazynu nie mogły niweczyć oceny, iż stale i pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał we wskazanym okresie prace spawalnicze. Oznaczało to, że wnioskodawca wskazywał, iż wykonywał prace w warunkach szczególnych wskazane w wykazie A dział XIV poz. 12 prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym i atomowo wodorowym od dnia 5 czerwca 1976 roku do dnia 30 września 1978 roku, **tj. 2 lata, 3 miesiące i 25 dni.**

Sąd również zaliczył wnioskodawcy do prac w warunkach szczególnych okres zatrudnienia w (...) R. – W. w T. od dnia 16 maja 1988 roku do dnia 14 lutego 1991 roku. Sąd poczynił w tym zakresie ustalenia faktyczne w oparciu o zeznania ww. świadków C. A. i K. G. oraz wnioskodawcy oraz w oparciu o dokumenty z akt osobowych, akt rentowych, akt sprawy. Wynikało z nich, iż (...) w T. działała na podstawie zleceń od klientów. Przedmiotem działalności było wykonywanie prac ślusarsko-spawalniczych na rzecz klientów przy kolektorach w wykopach ziemnych, remontach pieców, wykonywanie ogrodzeń na rzecz prywatnych klientów np., kościołów. W zakładzie pracowały wydzielone brygady. Wnioskodawca pracował jako jedyny spawacz w brygadzie, gdyż tylko wnioskodawca posiadał uprawnienia spawacza. Przycinał palnikiem gazowym potrzebne elementy z blachy lub drutu, a następnie spawał.

W przypadku prac ziemnych pracował przy naprawach uszkodzonych kolektorów. Gdy zrobiła się dziura w kolektorze wnioskodawca wycinał uszkodzone miejsce palnikiem gazowym. Następnie spawował zamontowany przez ślusarza element. W przypadku gdy kolektor był żeliwny wnioskodawca wycinał uszkodzone miejsce elektrodą, spawarką elektryczną. Następnie nowy element montował na śruby ślusarz. Wnioskodawca wykonywał wyłącznie prace spawalnicze. Pracował w wykopach przy naprawach uszkodzonych rurociągów.

Pracował również na wysokości, gdy rurociągi były na estakadach. Wówczas pracował na rusztowaniach i na wysokości wycinał palnikiem uszkodzoną część rury, a następnie spawował nowy element.

Naprawiał również urządzenia będące na wyposażeniu R.-W. na oddziałach będących w ruchu, gdy doszło do uszkodzeń tych urządzeń. Na oddziałach chemicznych produkcyjnych urządzenia psuły się i gdy trzeba było wykonać prace spawalnicze przy ich naprawie był wzywany wnioskodawca.

W pracy wnioskodawca wykonywał zarówno spawanie gazowe jak i elektryczne.

Z powyższego wynikało zatem, iż w brygadzie wyłącznie wnioskodawca wykonywał prace spawalnicze. Było to uzasadnione, skoro posiadał uprawnienia – od 1976 roku. Okoliczność zatem, że w angażach, umowach o pracę czy świadectwie pracy pracodawca wskazywał jako stanowisko zarówno stanowisko spawacza jak i ślusarza nie może niweczyć niewątpliwych ustaleń, że wnioskodawca wykonywał w tym okresie wyłącznie prace spawalnicze. Jako spawacz też został przekazany na podstawie porozumienia między zakładami do pracy w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w T. Okres zaś zatrudnienia w (...) został zaliczony przez organ rentowy jako praca w warunkach szczególnych.

Oznaczało to, że wnioskodawca wskazywał, iż wykonywał prace w warunkach szczególnych wskazane w wykazie A dział XIV poz. 12 prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym i atomowo wodorowym od dnia 16 maja 1988 roku do dnia 14 lutego 1991 roku w okresie zatrudnienia w (...) R. – W. w T., **tj. 2 lata, 8 miesięcy i 29 dni.**

Łącznie zatem z uznanym przez organ rentowy okresem zatrudnienia w warunkach szczególnych 3 lata, 10 miesięcy, 14 dni + 2 lata, 3 miesiące i 25 dni + 2 lata, 8 miesięcy i 29 dni – wnioskodawca udowodnił staż pracy w warunkach szczególnych w łącznym rozmiarze **8 lat, 11 miesięcy i 8 dni.**

Okres ten nie jest wystarczający do uznania, że wnioskodawca spełnił warunki do przyznania prawa do emerytury. Sąd nie zaliczył bowiem żadnego innego wskazanego przez wnioskodawcę okresu.

W szczególności Sąd **nie zaliczył** wnioskodawcy do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia **w (...) Usługowej Spółdzielni Pracy w T. na stanowisku hydraulika od dnia 2 października 1978 roku do dnia 1 kwietnia 1980 roku oraz w (...) Usługowej Spółdzielni Pracy w P. na stanowisku montera wodno kanalizacyjnego od dnia 3 kwietnia 1980 roku do dnia 30 września 1985 roku.**

W pierwszej kolejności należało podnieść, iż w okresach zatrudnienia w ww. Spółdzielniach wnioskodawca był zatrudniony na podstawie spółdzielczej umowy o pracę. Wnioskodawca był członkiem spółdzielni i miał zawartą spółdzielczą umowę o pracę. Wnioskodawca wchodził w skład zakładu, który pozostawał na zryczałtowanym rozrachunku ze spółdzielnią. Wnioskodawca również uzyskiwał wynagrodzenie w wysokości zryczałtowanej, co jednoznacznie wynikało z zeznań wnioskodawcy, ze świadectw pracy, z dokumentacji (...) w P. w tym z rejestru członków spółdzielni i pracowników, list wypłaconych wynagrodzeń. Wnioskodawca uzyskiwał wynagrodzenie w wysokości ryczałtowej. W przypadku braku pracy, braku wykonania zleconej pracy, nie otrzymywał wynagrodzenia. Część uzyskiwanej od klientów zapłaty za pracę, R. W. jako kierownik Zakładu oddawał na rzecz (...). Wnioskodawca był wymieniony na listach członków spółdzielni, a nie w rejestrze pracowników Spółdzielni.

W pierwszej kolejności zatem należało rozstrzygnąć kwestię, czy wnioskodawca jako członek (...) Spółdzielni Usługowej w T. lub P. posiadając spółdzielczą umowę o pracę mógł domagać się zaliczenia pracy w tym charakterze do prac w warunkach szczególnych.

Zgodnie z treścią art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS za **pracowników** zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Okresy pracy w warunkach szczególnych, stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy.

Zgodnie z § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) akt ten stosuje się do **pracowników** wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia, zwanych dalej "wykazami". W myśl § 2 rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracowniczym.

Stosownie do art. 2 k.p. **pracownikiem** jest osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania lub spółdzielczej umowy o pracę. A contrario osoba zatrudniona na innej podstawie prawnej niż wskazana w § 2 k.p. nie jest pracownikiem. A zatem nie jest pracownikiem osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia, umowy o dzieło, umowy agencyjnej oraz umowy o pracę nakładczą.

Pracownikami nie są natomiast członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych.

Takie stanowisko w tej kwestii zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 stycznia 2005 roku, II UK 136/04, stwierdzając, że przepisy art. 32 ustawy o emeryturach i rentach obejmują pracę wykonywaną w ramach stosunku pracy, a nie stosunku członkostwa w spółdzielni, powołując się na podobny pogląd wyrażony przez Naczelną Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 20 marca 2003r. (publ. Prawo Pracy 2003, nr 9).

Również Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 14 czerwca 2004r., P 17/03, OTK ZU 2004 nr 6a, poz. 57 (Dz. U. Nr 144, poz. 1530) nie zakwestionował ograniczenia prawa do wcześniejszej emerytury z uwagi na wykonywanie zatrudnienia tylko w charakterze pracownika.

Sąd Apelacyjny w Łodzi w sprawie III AUa 407/13 w wyroku z dnia 10 stycznia 2014 roku podzielił tą argumentację stwierdzając, że wnioski wypływające z wykładni logiczno – językowej art. 32 ustawy o emeryturach i rentach oraz przepisów rozporządzenia z 7 lutego 1983 roku (w przepisach tych mowa tylko o pracowniku), z wykładni systemowej, z wykładni historycznej (w świetle unormowań obowiązujących przed reformą ubezpieczeń społecznych w 1998 roku prawo do wcześniejszej emerytury z uwagi na zatrudnienie w szczególnych warunkach dotyczyło jedynie pracowników), a także celowościowej (zamiarem ustawodawcy reformującego ubezpieczenia społeczne nie było modyfikowanie reguł dotyczących przyznawania tego prawa), zmuszają do przyjęcia tezy, że przepisy art. 32 ustawy o emeryturach i rentach nie mogą być inaczej rozumiane jak tylko w ten sposób, że prawo do emerytury w wieku niższym niż ogólny wiek emerytalny przysługuje **jedynie pracownikom** zatrudnionym w szczególnych warunkach.

Zróznicowanie uprawnień podmiotów w zależności od tego, czy praca wykonywana jest w ramach stosunku pracy, czy też na podstawie innych stosunków prawnych w obszarze prawa pracy ma charakter podstawowy i wiąże się ze szczególnymi cechami stosunku pracy, które jakościowo odróżniają go od innych stosunków prawnych, w ramach których świadczona jest praca. Wskazać także należy, że wynikające z unormowań art. 32 ustawy o emeryturach i rentach zróznicowanie uprawnień ubezpieczonych stanowi konsekwencje wcześniej istniejących różnic między pracowniczym i pozapracowniczym ubezpieczeniem społecznym, które wyrażały się przede wszystkim w szczególnym ukształtowaniu wysokości i zasad opłacania składek na ubezpieczenie społeczne w zależności od tego, czy ubezpieczony wykonywał pracę jako pracownik, czy też jako inna osoba zatrudniona.

O ile niesporne w świetle poczynionych wyżej rozważań jest, że zatrudnienie wynikające ze stosunku członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej nie odpowiada warunkom opisanym w art. 22 §2 k.p., o tyle problem powstaje, gdy spółdzielnia w której zatrudniony jest ubezpieczony jest spółdzielnią pracy i ubezpieczony jest jednocześnie pracownikiem i członkiem spółdzielni.

Jak wyżej wskazano zgodnie z art. 2 k.p. pracownikiem jest osoba zatrudniona na podstawie m.in. **spółdzielczej umowy o pracę**.

Pracownikami zatem znaczeniu kodeksowym są członkowie spółdzielni pracy zatrudnieni w nich na podstawie spółdzielczej umowy o pracę. Chociaż zatem kwestie dotyczące spółdzielni pracy reguluje ustawa Prawo Spółdzielcze - art. 181 i n. - i prawo spółdzielcze nie nazywa członków spółdzielni pracy pracownikami, jednakże osoby te mają status pracowniczy w rozumieniu kodeksu pracy, zgodnie z powołanym wyżej przepisem art. 2 k.p. Z tego wynika zatem, iż członkowie innych spółdzielni niż spółdzielnie pracy (tj. np. rolniczych spółdzielni produkcyjnych) nie są pracownikami w rozumieniu art. 2 k.p., jeżeli nie są w nich zatrudnieni na podstawie umowy o pracę. Odmienna natomiast jest sytuacja członków spółdzielni pracy zatrudnionych na podstawie spółdzielczych umów o pracę. (tak por. wyrok SA we Wrocławiu z dnia 19 kwietnia 2012 roku, IIIAUa 188/12, LEX; wyrok SA w Szczecinie z dnia 18 września 2013 roku, IIIAUa 249/13, LEX). Orzeczenie SA we Wrocławiu z dnia 1 lutego 2012 roku o tezie innej niż przyjęta przez Sąd w niniejszej sprawie i powołane orzecznictwo nie może skutkować odmiennym stanowiskiem, skoro faktycznie wbrew treści tezy nie odnosi się do członków spółdzielni pracy lecz rolniczej spółdzielni produkcyjnej. Sąd miał przy tym na względzie wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 1999 roku, I PKN 677/98, iż członek spółdzielni pracy nie może pozostawać z nią w pracowniczym stosunku pracy. Przedmiot postępowania był w danej sprawie inny, dotyczył ustalenia istnienia stosunku pracy na podstawie umowy o pracę.

W przypadku jednakże przyjęcia tego stanowiska brak byłoby już z tego powodu podstaw do zaliczenia wnioskodawcy ww. spornych okresów do stażu pracy w warunkach szczególnych.

Niezależnie od powyższego, Sąd nie zaliczył wnioskodawcy tych okresów do prac w warunkach szczególnych, gdyż wnioskodawca nie wykonywał prac spawalniczych, o których mowa w dziale XIV poz. 12 wykaz A Rozporządzenia stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, co jest warunkiem niezbędnym do zaliczenia okresu wykonywania takich prac do stażu pracy w warunkach szczególnych.

Z poczynionych na podstawie zeznań świadków K. G., P. W. i samego wnioskodawcy wynikało bowiem, że w (...) w T. i w P. wnioskodawca pracował na podstawie umowy o pracę w prywatnym zakładzie. Było zatrudnionych 3-4 pracowników. Zakład wykonywał zlecenia, które otrzymał od Spółdzielni. Były to zlecenia dotyczące wykonania instalacji wodnej lub c.o. w domkach jednorodzinnych. Wnioskodawca pracował jako hydraulik i jako spawacz.

Gdy zakład wykonywał instalacje wodne wnioskodawca pracował jako hydraulik. Instalacja była prowadzona zarówno na zewnątrz jak i wewnątrz budynku. Pracownicy zakładu wykonywali całość robót związanych z wykonaniem tej instalacji. Na zewnątrz wnioskodawca i pozostali pracownicy kopali rowy pod instalację na głębokość do 1 metra. R. W. przywoził rury, pracownicy w tym wnioskodawca zdejmowali je z samochodu i następnie układali rury wodnokanalizacyjne w rowach. Wnioskodawca gwintował rury za pomocą gwintownicy i ręcznie dociskał łącząc rury. Wewnątrz domu również prowadzili rury od piwnic na różne poziomy budynku. (...) hydrauliczne raczej się skręcało niż spawało. Mogło się zdarzyć, że kołnierz był spawany. Wnioskodawca wykonywał wszystkie prace jak i pozostali pracownicy.

Zakład wykonywał również instalacje c.o. Prace na zewnątrz polegały na wykonaniu wykopów i położeniu rur. Następnie prace wykonywano wewnątrz budynku od piwnic na poszczególnych poziomach. Prace wnioskodawcy i pozostałych pracowników polegały na wstawieniu pieca. Piec był wnoszony ręcznie, ustawiany, a następnie montowany. Rozprowadzano rury. Po ich montowaniu wnioskodawca spawał rury do kołnierzy, przyspawał gałązki rur do rur pionowych, przycinał rury palnikiem i wyginał rury, wycinał kliny w rurach. Prace spawalnicze wykonywał wnioskodawca. Następnie pracownicy wnosili grzejniki i zawieszali je. Wnioskodawca wówczas spawał przygotowane grzejniki. Wnioskodawca wówczas w większości wykonywał prace spawalnicze. Gdy wykonywał prace spawalnicze pracował przy nich cały dzień. Gdy nie było potrzeby wykonywania prac spawalniczych wykonywał wszystkie prace jak inni pracownicy i nie spawał wówczas przez cały dzień.

Przyłącza c.o. czy wodnokanalizacyjne wykonywano przez 2-3 dni.

Odnosnie prac na rzecz (...) w T. Zakład wykonywał również instalacje gazowe w T. Pracownicy kładli gazociąg w T. na Placu (...) i w Alejach (...). Prace odbywały się odcinkami. Wówczas wnioskodawca najpierw z pracownikami wykopywali rowy ręcznie łopatami lub maszynowo na głębokość do 1 metra. R. W. przywoził rury, wnioskodawca i pracownicy zdejmowali rury z samochodu i układali je w rowach. Następnie wnioskodawca przystępował do spawania rur. Tylko wnioskodawca spawał, gdyż tylko on miał do tego uprawnienia. Wykonywanie instalacji gazowych w zależności od długości odcinka mogło trwać do 3 miesięcy.

Potwierdzeniem zeznań były dokumenty, z których wynikało, iż wnioskodawca w spornym okresie w czasie pracy w (...) w T. nie wykonywał prac wyłącznie spawalniczych. W szczególności brak jest takiego potwierdzenia w książeczce spawacza. Ze świadectwa pracy wynikało, że pracował jako hydraulik. Sam wnioskodawca w dokumentach złożonych do (...) R.-W. w kwestionariuszu osobowych wskazał, że pracował jako hydraulik spawacz. Określenie to jest zgodne z zeznaniami świadków i oddaje charakter pracy wnioskodawcy w tym okresie. W sprawie brak było możliwości załączenia akt osobowych wnioskodawcy z tego okresu zatrudnienia, gdyż uległy one zniszczeniu (k. 80, k. 106)

Również odnośnie pracy wnioskodawcy w (...) – Usługowej Spółdzielni Pracy (...). od dnia 3 kwietnia 1980 roku do dnia 30 września 1985 roku Sąd poczynił ustalenia faktyczne w oparciu o zeznania świadków K. G. i P. W. oraz zeznania wnioskodawcy i dokumenty zebrane w sprawie. Prace wykonywane były w podobnym charakterze. Wnioskodawca również na rzecz tej spółdzielni wykonywał prace hydrauliczne, spawalnicze. Tylko bowiem w zakresie wskazanym w umowie zakład mógł wykonywać prace na rzecz Spółdzielni były to zatem prace wykonywania instalacji wodnokanalizacyjnej i c.o. Charakter pracy i czynności wykonywane przez wnioskodawcę były zatem podobne jak w przypadku (...) w T.. Zakład (...) w W. wykonywał natomiast ponadto również instalacje gazowe w P.. do banku (...). Prace trwały około 1 roku. Pracownicy pracowali odcinkami. Wykopywali wówczas wykopy ręcznie łopatami na głębokość około 2-2,5 metrów. Następnie R. W. przywoził rury, wnioskodawca i pracownicy zdejmowali rury z samochodu i układali je w rowach. Wnioskodawca przystępował do spawania rur. Tylko wnioskodawca spawał, gdyż tylko on miał do tego uprawnienia. Po zakończeniu prac zakopywał wykop. Wnioskodawca pracował przy wszystkich

czynnościach jak pozostali pracownicy. Po wykonaniu prac zewnętrznych w (...) wykonywał prace wewnątrz budynku, były to prace również hydrauliczne.

Z ww. ustaleń faktycznych wynikało, że wnioskodawca w okresie zatrudnienia na podstawie obu spółdzielnych umów o pracę spawał wyłącznie w razie potrzeby, a ponadto wykonywał wszystkie czynności, tak jak pozostali pracownicy przy wykonywaniu instalacji wodno – kanalizacyjnej i c.o. Wykonywał zatem zarówno prace fizyczne polegające na kopaniu rowów, rozładowywaniu rur z samochodu, układaniu rur w rowach, zakopywanie rowów, wnoszenie pieca i grzejników do budynków, ustawianie pieca, podłączanie pieca. Dopiero w razie, gdy z racji następujących kolejno prac należało wykonać spawanie takie prace wykonywał wyłącznie wnioskodawca. Z zeznań świadków wynikało zatem, że wnioskodawca wykonywał szereg czynności, z których część stanowiła prace spawalnicze, a część nie miały takiego charakteru. W przypadku instalacji kanalizacji wodnej przy tym nie było w ogóle potrzeby wykonywania prac spawalniczych. Było to logiczne, gdyż zakład liczył około 3-4 osób. Do zadań zakładu było wykonanie określonej instalacji – przyłączy wodnokanalizacyjnych czy c.o. Skoro zatem wszyscy pracownicy byli kierowani do tych prac, trudno aby wnioskodawca w czasie, gdy jeszcze wykonać spawanie nie było konieczne (np. w ogóle nie było konieczne przy wykonywaniu prac hydraulicznych, czy gdy były prace na zewnątrz budynku), wnioskodawca nie wykonywałby innych prac z pozostałymi pracownikami. Prace spawalnicze wykonywane były zatem przez wnioskodawcę w miarę potrzeby. Z zeznań świadków i częściowo samego wnioskodawcy wynikało zatem, że mogły zdarzyć się dni, gdy pracował wyłącznie przy spawaniu, a były takie dni gdy w ogóle nie wykonywał spawania.

W takiej sytuacji nie można uznać, iż prace przy spawaniu wnioskodawca wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Również prac wymienionych w wykazie A dział V poz. 1, tj. roboty wodnokanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach, wnioskodawca nie wykonywał. Z ww. ustaleń faktycznych bowiem jednoznacznie wynikało, iż praca wnioskodawcy nie polegała na pracy w głębokich wykopach.

W pierwszej kolejności należy podkreślić, iż w wykazie A dziale V pkt 1 załącznika do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jako prace wykonywane w szczególnych warunkach wymienione są roboty wodnokanalizacyjne w głębokich wykopach. Wymóg uznania robót instalacyjnych (wodno-kanalizacyjnych) za prace wykonywane w szczególnych warunkach, będący warunkiem koniecznym do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, jest spełniony zatem tylko wtedy, gdy takie zatrudnienie było wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w głębokich wykopach. Spójnik "oraz" (podobnie jak "i") oznacza bowiem koniunkcję, a zatem wymóg prowadzenia prac w głębokich wykopach dotyczy zarówno budowy rurociągów, jak i robót wodnokanalizacyjnych. Oznacza to, iż wyłącznie wykonywanie robót wodno-kanalizacyjnych w głębokich wykopach stanowi pracę uprawniającą do obniżenia wieku emerytalnego. Nie można zatem zaakceptować stanowiska, zgodnie z którym roboty wodnokanalizacyjne, o których mowa w dziale V poz. 1 wykazu A załącznika do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) nie muszą być wykonywane w głębokich wykopach, ponieważ określenie w tym przepisie miejsca wykonywania robót i zarazem miejsca pracy, pozostaje w koniunkcji. Występujący w zwrocie: "roboty kanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach" spójnik "oraz" decyduje o tym, iż rzeczowniki po obu jego stronach pozostają w łączności miejsca, czasu lub akcji. Dla zrozumienia treści tego przepisu należy również uwzględnić nie tylko wykładnię gramatyczną, ale kształt stylistyczny tekstu i szyk wyrazów pamiętając, że w języku polskim przy swobodnym szyku wyrazów informacje najistotniejsze często umieszczane są na końcu wypowiedzi. (tak por. SN w wyrokach z dnia 12 marca 2009 roku, II UK 269/08, LEX; z dnia 14 listopada 2013 roku, IIUK 133/13, LEX; z dnia 29 stycznia 2014 roku, II UK 247/13, LEX; Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 26 września 2012 roku, IIIAUa 349/12, LEX; we Wrocławiu z dnia 8 lutego 2012 roku, IIIAUa 1607/11, LEX).

Konkluzję tę potwierdza także wykładnia historyczna, sięgająca do pkt 1 działu XII budownictwo załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 1956 roku w sprawie zaliczania pracowników do kategorii zatrudnienia (Dz. U. Nr 39, poz. 176 z późn. zm.), w którym wymienieni byli jako pracownicy zatrudnieni przy

robotach wodno-kanalizacyjnych oraz przy budowie rurociągów w głębokich wykopach: kopacze, rozpieracze, murarze kanałowi, spiniarze, układacze przewodów, spawacze, monterzy, kanałowi. Sąd w pełni podziela stanowisko zaprezentowane przez cytowane orzeczenia Sądu Najwyższego i Sądów Apelacyjnych, czyniąc je własnym w niniejszej sprawie. W uzupełnieniu dodać należy, że głównym motywem przyświecającym ustawodawcy w stworzeniu instytucji przewidzianej w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS było założenie, że praca wykonywana w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, dlatego też osoba wykonująca taką pracę ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Praca w warunkach szczególnych to praca, w której pracownik w znaczny sposób jest narażony na niekorzystne dla zdrowia czynniki. Jako przykład takiej pracy można wskazać na: prace w narażeniu na hałas przekraczający dozwolone normy, w zapyleniu, w oparach chemicznych, w wysokich temperaturach lub zmiennych warunkach atmosferycznych. Pamiętać należy, iż prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym stanowi odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 24 i 27 ustawy o emeryturach i rentach z FUS i określonego w nim wieku emerytalnego, tak więc przepisy regulujące to prawo należy interpretować w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo. Bez względu na takich prac należą prace wykonywane w głębokich wykopach, gdzie panują ekstremalne warunki jak wilgoć, brak przestrzeni, ryzyko obsunięć czy zawaleń itd. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 12 marca 2015 roku, IIIAUa 291/14, LEX).

W szczególności z zeznań świadków i samego wnioskodawcy wynikało, że w przypadku domów jednorodzinnych czy gazociągu w T. wykopy miały głębokość do 1 metra. Sam wnioskodawca nie twierdził przy tym, iż wykonywał takie prace. Sąd dokonał oceny czy wykonując prace w wykopach wnioskodawca wykonywał prace wskazane w wykazie A dział V poz. 1, tj. robót wodnokanalizacyjnych czy budowy rurociągów w głębokich wykopach i to stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Praca wnioskodawcy świadczona w wykopie o głębokości do 1 metra (sporadycznie do 2-2,5 metrów), tj. o głębokości w zasadzie nieprzekraczającej wzrostu dorosłego człowieka, nie sposób przyjąć, że jest to praca w głębokim wykopie. Taka praca nie jest szczególna wobec braku szczególnych uciążliwości w zakresie ograniczenia wentylacji, ograniczenia przestrzeni i obciążenia psychofizycznego pracownika, wobec ryzyka zasypania w momencie układania instalacji na dnie wykopu. Prac takich też nie wykonywał wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Należało w tym miejscu podnieść, iż nie jest dopuszczalne uwzględnianie przy ustalaniu okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, przez co tak zatrudniony nie spełniał koniecznego warunku dla uzyskania wcześniejszych uprawnień emerytalnych, jakim było stałe wykonywanie pracy szkodliwej w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na zajmowanym stanowisku pracy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 4 czerwca 2008 roku, II UK 306/07, Lex 494129). Innymi słowy, wykonywanie również innej niż wymieniona w wykazie pracy w ramach czasu pracy uniemożliwia zaliczenie danego okresu jako okresu pracy w szczególnych warunkach. Tylko bowiem okresy wykonywania zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy wypełniają kryterium uznania pracy o cechach znacznej szkodliwości dla zdrowia lub znacznego stopnia uciążliwości, lub wymagającej wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Stałe wykonywanie takich prac oznacza, że krótsze dobowo (nie w pełnym wymiarze obowiązującego czasu pracy na danym stanowisku) lub okresowe, a nie stałe świadczenie pracy, wyklucza dopuszczalność uznania pracy za świadczoną w szczególnych warunkach wskutek niespełnienia warunku stałej znacznej szkodliwości dla zdrowia lub stałego znacznego stopnia uciążliwości wykonywanego zatrudnienia, o czym stanowi § 2 ust. 1 Rozporządzenia.

Oczywiście Sąd miał na uwadze, iż jednocześnie nie można przepisu rozumieć w ten sposób, że oznacza on, iż pracownik ma spędzić 8 godzin dziennie na stanowisku pracy w szczególnych warunkach, bez jakichkolwiek przerw czy na posiłek, czy na odpoczynek, czy też na załatwienie potrzeb fizjologicznych. Przyjęciu, że zatrudniony pracował

stale i w pełnym wymiarze czasu pracy nie niweczą także krótkotrwałe nieobecności na stanowisku pracy związane, np. ze szkoleniami, pracami biurowymi, sprawozdawczością (por. wyrok Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2008 r., I UK 210/07, Lex nr 448175). Przyjęciu, iż zatrudniony pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy nie niweczą zatem krótkotrwałe nieobecności na stanowisku pracy związane np. ze szkoleniami, pracami biurowymi, sprawozdawczością, ale również wykonywanie innych prac, które co prawda nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika, ale stanowią integralną część (immanentną cechę) większej całości, która już daje się zakwalifikować pod określoną pozycję załącznika do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku, jeżeli te inne prace mają charakter podrzędny, marginalny i sporadyczny. (tak por. Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 16 stycznia 2014 roku, IIIAUa 491/13, LEX).

Z ww. wiarygodnego materiału dowodowego zatem w postaci zeznań świadków i wnioskodawcy we wskazanym zakresie oraz dokumentów zebranych w sprawie z akt rentowych, osobowych, jednoznacznie wynikało, iż wnioskodawca w spornych okresach zatrudnienia **od dnia 2 października 1978 roku do dnia 1 kwietnia 1980 roku w (...) w T. i od dnia 3 kwietnia 1980 roku do dnia 30 września 1985 roku w (...) – Usługowej Spółdzielni pracy w P.** nie wykonywał prac w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w postaci prac spawalniczych czy prac w głębokich wykopach. Oprócz bowiem prac wykonywanych w warunkach szczególnych (prac spawalniczych), które szkodliwie wpływały na zdrowie wnioskodawcy, wykonywał on także inne prace, które takiego wpływu nie miały. Skoro zatem wnioskodawca w spornych okresach oprócz prac w warunkach szczególnych (prace spawalnicze) wykonywał jeszcze inne prace, które takiego charakteru nie miały (prace w wykopach, ale nie głębokich, prace polegające na wykopaniu wykopów, zakopaniu wykopów, prace przy transporcie materiałów – rozładunek rur, układanie rur w wykopach, noszenie pieców, grzejników, montaż pieca, ustawianie pieca, wnoszenie grzejników i ich montaż, prace hydrauliczne) to oznacza, że nie pracował on stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach. W ramach bowiem obowiązującej go dziennej normy czasu pracy wykonywał oprócz prac, które szkodliwie oddziaływały na jego organizm, także prace które takiego charakteru nie miały. Stałe wykonywanie prac w szczególnych warunkach, w pełnym wymiarze czasu pracy stanowi niezbędny warunek do zaliczenia danego okresu pracy do pracy w warunkach szczególnych. Powyższe ustalenia wykluczają możliwość zaliczenia całego spornego okresu do prac w warunkach szczególnych.

Sąd nie zaliczył również do stażu pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych okresu **od dnia 1 grudnia 1985 roku do dnia 30 kwietnia 1988 roku**. Z dokumentacji zebranej w sprawie bowiem wynikało, iż wnioskodawca został zgłoszony do ubezpieczenia przez brata R. W. jako osoba współpracująca. Sąd poczynił w tym zakresie ustalenia faktyczne w oparciu o dokumenty składane w ww. okresie przez R. W. do ZUS w postaci zgłoszenia do ubezpieczenia, podań o podwyższenie podstawy wymiaru składek oraz dokumenty ZUS w postaci kart należności i opłacania składek, pism ZUS kierowanych do R. W. o wysokości podstawy wymiaru składek. Dokumenty są jednoznaczne w swej wymowie i treści. Z tych względów pismo z dnia 30 kwietnia 1988 roku zatytułowane przez R. W. świadectwo pracy i zapis, że stosunek pracy został rozwiązany na mocy porozumienia stron był odosobniony i niczym nie poparty dowodowo. W szczególności pismo to nie zawiera elementów niezbędnych do uznania go za świadectwo pracy. Również wnioskodawca nie zgłosił i nie przedstawił dowodów na potwierdzenie istnienia stosunku pracy w tym okresie, które pozwoliłyby podważyć dokumenty zgłoszone przez R. W. do ZUS, a z których niespornie wynikała podstawa ubezpieczenia wnioskodawcy. Zgodnie z obowiązującym w tym okresie art. 26 ust. 1 ppkt 1) w związku z art. 26 ust. 2 ustawy z dnia 18 grudnia 1976 roku o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą oraz ich rodzin (Dz. U. z 1989 r. Nr 46, poz. 250, z późn. zm.) ubezpieczeniu określonemu w ustawie podlegają członkowie rodziny ubezpieczonego. Członkami rodziny w rozumieniu ust. 1 pkt 1 są: małżonek, dzieci własne i przysposobione, pasierbowie, dzieci obce przyjęte na wychowanie, rodzice, osoby przysposabiające, ojczym, macocha, teściowie, dziadkowie, wnuki, **rodzeństwo**, zięciowie, synowie, szwagierki i szwagrowie.

Istnieje oczywiście możliwość dowodzenia, że w istocie stosunek łączący wnioskodawcę z bratem wykazywał wszelkie cechy stosunku pracy, definiowanego w art. 22 k.p. Jednakże udowodnienie tego faktu, zgodnie z art. 6 k.c. spoczywa na ubezpieczonym. Wnioskodawca nie przedstawił w toku postępowania żadnych dowodów, na podstawie których można byłoby dokonać rekonstrukcji charakteru jego zatrudnienia. Podkreślić jednocześnie należy, iż przedmiotem

postępowania nie było ustalenie istnienia stosunku pracy wnioskodawcy, ale to, czy w aspekcie obowiązującego prawa zasadne jest ustalenie ubezpieczonemu, jako osobie współpracującej przy prowadzeniu działalności gospodarczej, prawa do emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Nie może zaś budzić wątpliwości w świetle ww. cytowanych orzeczeń i treści art. 32 ustawy o emeryturach i rentach oraz przepisów rozporządzenia z 7 lutego 1983 roku (w przepisach tych mowa tylko o pracowniku), z wykładni systemowej, z wykładni historycznej (w świetle unormowań obowiązujących przed reformą ubezpieczeń społecznych w 1998 roku prawo do wcześniejszej emerytury z uwagi na zatrudnienie w szczególnych warunkach dotyczyło jedynie pracowników), a także celowościowej (zamiarem ustawodawcy reformującego ubezpieczenia społeczne nie było modyfikowanie reguł dotyczących przyznawania tego prawa), że przepisy art. 32 ustawy o emeryturach i rentach nie mogą być inaczej rozumiane jak tylko w ten sposób, że prawo do emerytury w wieku niższym niż ogólny wiek emerytalny przysługuje jedynie pracownikom zatrudnionym w szczególnych warunkach. Powyższe wyklucza zatem uznanie okresu od dnia 1 grudnia 1985 roku do dnia 30 kwietnia 1988 roku, gdy wnioskodawca podlegał ubezpieczeniu jako osoba współpracująca, do stażu pracy w warunkach szczególnych kres pracy osoby współpracującej traktuje się na równi z okresami prowadzenia działalności gospodarczej, w związku z czym spornego okresu nie można zaliczyć do stażu pracy w warunkach szczególnych. W kontekście powyższego, należy zaznaczyć, iż przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych ani przepisy o działalności gospodarczej nie definiują pojęcia "współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej". Nie ulega jednak wątpliwości, iż współpracę charakteryzuje sporadyczność oraz okazjonalność podejmowanych czynności i w gruncie rzeczy jest ona zdeterminowana bieżącymi potrzebami występującymi w danym momencie. Takie określenie współpracy nie może oczywiście obejmować zatrudnienia w ramach stosunku pracy, w tym umowy o pracę, której cechy charakterystycznych sprowadzają się do: podporządkowania pracownika kierownictwu pracodawcy, odpłatności wykonywanej pracy, osobistego i starannego wykonywania pracy przez pracownika, ciągłości świadczenia pracy oraz ryzyka osobowego, technicznego, socjalnego i gospodarczego pracodawcy w trakcie procesu pracy. Dlatego też należy ocenić, że osoba deklarowana i zgłoszona do ubezpieczeń społecznych jako osoba współpracująca przy prowadzeniu działalności gospodarczej, nie jest równocześnie traktowana jako pracownik, definiowany w art. 2 k.p., tj. osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania lub spółdzielczej umowy o pracę. W konsekwencji okresu współpracy nie można zaliczyć do okresu pracy w warunkach szczególnych jako pracownika. (tak por. w uzasadnieniu wyroku SA w Lublinie z dnia 18 marca 2015 roku, IIIAUa 13/15, LEX; Wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 24 czerwca 2014 roku, III AUa 79/14, LEX)

W świetle dokumentów przedstawionych przez ZUS niewątpliwe jest, iż wnioskodawca został zgłoszony przez brata R. W. do ubezpieczenia społecznego z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej jako osoba współpracująca z prowadzącym tą działalność - jego bratem. Wnioskodawca nie wykazał natomiast, że został zawarty stosunek pracy z wnioskodawcą w tym okresie.

Niezależnie od powyższego wnioskodawca nie wykazał, iż wykonywał wówczas wyłącznie prace spawalnicze, skoro sam w kwestionariuszu znajdującym się w aktach osobowych (...) R.-W. podał jako stanowisko pracy – hydraulik spawacz. Czemu nie przeczył zapis w książeczce spawacza, że w tym okresie wykonywał prace spawanie łukowe i gazowe instalacji c.o.

Biorąc zatem pod uwagę, iż wnioskodawca nie wykazał, aby pracował w warunkach szczególnych przez wymagany okres, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.